

A TENGERPART

NAPILAP.

IV. évfolyam.

FIUME, szombat, 1907. október 12.

229. szám.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
RIVA SZAPÁRY, ADRIA-PALOTA.
TELEFON 875. SZÁM.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre 12 kor. Egy óra 2 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

HIRDETÉSEKET
a kiadóhivatal mérsékelt áron számít.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 40 fillér.

A parlament és Fiume.

Egy mentelmi ügy dolgában a fiumei m. kir. törvényszék tavaly a magyar képviselőházhoz — szokása szerint — olasz beadványt intézett. A magyar parlament nem fogadta el az olasz írást. A fiumei törvényszék, mikor másodszor kellett ügyiratait a parlamenthez terjesztenie, megint olasz nyelven hagyta ennek egy részét. Ekkor Károly József, aki előadóként szerepelt, felszólalt a „renitens Fiume” ellen kelt ki, alaposan megóva annak törvényszékét is, amely a magyar parlament méltóságát sérti az ő következetes talián akadékoskodásával.

Az országgyűlési képviselők élénk helyeslésbe törtek ki az erélyes szavak hallatára. Érezni lehetett, hogy a mai parlament levegője Fiume iránt meglehetősen „puskaporos”. Károly József ekkor — ha jól emlékezem — valami határozati javaslatot szándékozott benyújtani, amelynek eszméje csak felszólalása alatt fogamzott meg benne. A házszabályok értelmében azonban a határozati javaslatot, nyomban a beszéd elmondása után írásban kell benyújtani az elnöknek, aki erre elrendelheti a szavazást. Károly József pedig hiába kérte az elnököt, hogy engedjen neki időt, hogy beszédje után megfogalmazhassa a határozati javaslatát, ez, a házszabályok ellenére, nem fogadhatta el. Pedig már fogalmazni is kezdte. Nem lévén nála író-szerszám, az üres miniszteri székhez sietett és a Ház nagy derűtsége közepette Polonyi Géza volt igazságügyminiszter bársonyszékébe telepedett.

És ebből a miniszteri székéből így másodszor hidsult meg a szándék, amely a fiumei m. kir. törvényszék nyelvi megrendszabályozására irányult. Günther Antal a poros akták között hagyta Polonyinak a fiumei törvényszékre vonatkozó reformterveit. Ma már eszébe se jut senkinek.

A parlament új ülésszaka alkalmából pedig szeretnők Günther Antal igazságügyminisztert erre a reformtervezetre figyelmeztetni. A magyar állam nem alázhatja meg magát annyira, hogy a hazában, magyar királyi törvényszéken ne lehessen magyar nyelven szerepelni, legfeljebb csak mint vádiottnak, akit szintén elítélnék anélkül, hogy néhány bíró kíváncsi lenne arra, vajjon mit sorol fel a védelmére?

De Károly Józsefnek, ennek a buzgó munkás férfinak is szólnak ezek a figyelmeztető sorok. Irja meg azt a tavaly félbe szakított határozati javaslatát a felszólalása előtt. Szeretnők végre hallani a képviselőház erélyes állásfoglalását Fiumével szemben, amely minden ponton elszigeteli magát az állam érdekei elől.

De nemcsak ez a kérdés érdekelhelné a magyar parlamentet. Sok fiumei általános és közgazdasági ügy van soron — elintézetlenül. A Delta-kérdésétől fogva egészen a határrend-

őrségi kérdésig hemzsegnek az „elintézendő” ügyek, amelyek közepette az államrendőrségnek Fiumében való felállítására is felkiáltó jelként ágaskodik.

Se magyar ezred, se határrendőrség, sem államrendőrség. Szóval, teljesen védtelenül áll Fiume az ő puszta autonóm-védnökeivel, amelyek önnönmagukra is veszedelmesek. A fiumei törvényszék homlokán öles magyar betűk; benn pedig semmi magyar szó. Magyar cégér olasz holmin. Mézes madzag. A Deltán a horvát közigazgatás örökdió a magyar gazdasági érdekekre. Így biznak nálunk kutyára szallónát. Végül pedig a magyar parlamentnek meg kell tanulnia olaszul, hogy az anyaország megértse az ő drágálatos csemetéjét, Fiumét. Kérdés azonban, megértette-e már egészen? Alig hiszszük, mert akkor nem maradna oly tétlenül, mint ahogy évek hosszú sora óta van. Legalább önálló hatalmat adna kormányzójának a kezébe, hogy az ne csak politikai dekorációja, hanem hatalmas képviselője legyen a magyar állannak.

A tanügyi reformálása és a kivándorlás.

„Miként Reformáljuk Tanügyünket, hogy a kivándorlást megakadályozzuk” címen Tas Ferenc volt fiumei, jelenleg gyomai áll. polg. isk. tanár egy röpiratot jelentetett meg. Nem bocsájtva a kis munka bírálatába, olvasóinkkal teljes szövegében ismertetjük meg.

Tagadhatatlan, hogy a kivándorlás főoka rossz gazdasági viszonyainkban, fejletlen iparunkban s Ausztriával való vámközösségünkben keresendő. Kezdetleges iparunk nem tud népünknek állandó és jobb keresetet biztosítani, minek következtében munkásaik idegen földön keresik boldogulásukat.

És eme népvándorlás már annyira emelkedett, hogy a mezőgazdaságok munkások, a családok pedig cselédség nélkül állanak. El kell ismerni, hogy a mostani kormány nagy erőmegfeszítéssel, új ipartelepek létesítésével iparkodik a kivándorlásnak elejét venni, különféle rendszabályokkal azt megszorítja, de dacára eme övintézkedéseknek, a kivándorlási láz nem csillapodik, sőt egyre fokozódik, mi nem is csuda, mert népünk már oly élénk eszmecserét folytat az új világgal, hogy az amerikai levelek százával felkeresik az utolsó falut is s népünk az amerikai viszonyokat már jobban ismeri mint a mieinket.

Ha ez így tovább tart, a legközelebbi népszámlálás nagy meglepetéseket fog hozni; nagy megdöbbenéssel fogjuk tapasztalni, hogy hazánk népessége fogy. A kivándorlásban ugyan a tótok szerepelnek a legnagyobb számmal, de mindjárt utána következik a vezérmagyar, a magyar s utána a szorgalmas német. Alig vándorol ki oláh. A magyar fajt nem tudjuk a haza földjéhez láncolni, az utána következő legnagyobb nemzetiség — az oláh — pedig egyre szaporodik, úgy, hogy nem sokára nagy nemzet-i krízis előtt fogunk állani. Mi a teendő? Az, hogy keressük meg a kivándorlás okait s

azokat hárítsuk el. Melyek azok? Rossz gazdasági állapotunk és rossz iskolaügyünk. Az elsőt nem akarom érinteni, csupán a másodikat szándékozom itt vázlatosan kifejteni.

„Az ember azzá lesz, amivé nevelik.” Ugyanez áll egy nemzetre nézve is. Ha azt akarjuk, hogy nemzetünk önálló, gazdag és független legyen, azzá kell nevelni. Ha azt a nemzetekről mondhatjuk, mondhatjuk annál inkább a magyarról, mivel az oly hazával rendelkezik, melyben a gazdagodás előfeltétele, t. i. a természeti gazdaság meg van, Neveljünk oly nemzeteket, mely hazánk természeti gazdaságait és szépségeit jobban tudja megbecsülni és értékesíteni, azaz: tegyük nevelésünket gyakorlativá és produktivá.

II.

Hazánk tanügyi állapota és annak hiányai.

Az elemi népoktatás, — eltekintve attól, hogy elég nagy számmal vannak azon gyermekek, kik nem részesülnek elemi oktatásban, továbbá, hogy egyes nemzetiségi vidékeken nem tanítják elég sikerrel a magyar nyelvet, — kielégítő.

Hogy többet nem képes felmutatni, annak oka anyagi és politikai nehézségekben rejlik. Nem így áll azonban az középfokú és szakoktatással: az szervezeti hibákban szenved. Van háromféle középfokú iskolánk: gimnázium, reál- és polgári iskola. Az első kettőnek az volna a feladata, hogy általános műveltséget nyújtson és tudományos pályákra készítse elő; a polgári iskola céljáról nem is lehet beszélni, mert annak nincs sem szervezete sem célja.

A kereskedelmi iskola helyzete még bizonytalan; mint szakiskola szerepel ugyan, de nem tudjuk tisztán kivenni, hogy általános, vagy szakismereteket nyújt-e? Ha kissébb hivatalokba megyünk, legyen az akár közigazgatási hivatal, vagy pénzügyi; akár posta vagy távirat, egy asztalnál látjuk ülni a közép- és kereskedelmi iskolát végzett ifjakat.

A gyakorlati életben a három iskolafaj között különbség nincs, mindegyik főképpen hivatalnokokat képez. Pedig a hivatalnok embertől egészen más ismereteket kívánunk, mint amilyeneket ezen iskolák nyújtanak. Dacára annak, hogy a fenti iskolák között lényeges különbség nincs, azok egymástól ridegen elzárkóznak, mindegyik önálló tanárképzéssel bír és a más iskolából átlépő tanulóktól tanterv-különbözeti vizsgálatot követel.

Az átlépés annyira meg van nehezítve, hogy a gyermeket már 10 éves korában kell valamilyen pályára predesztinálni, azután ha a gyermek külső vagy belső okok következtében azt el nem érheti, a jövője el van rontva.

A nagyközönség azzal lesz megnyugtatva, hogy a közepiskola tudományos pályákra, főiskolákra készít elő. Ezen állítás valódiságát nagyon érdemes tanulmányozni; továbbá, érdemes kutatni, hogy hány embernek van szüksége a latin nyelvre s mennyiben jogos a gimnáziumnak ama kiváltságos helyzete, hogy csaknem minden pályára ő szolgáltatja az előtanulmányokat.

Az 1906. évi vallás- és közoktatásügyi miniszteri jelentés szerint a gimnáziumi tanulók száma 53,070, a reáliskoláé 9419. Érettségi vizsgálatot tett: 3800 gimnáziumi és 578 reáliskolai tanuló. Theológiai pályára ment 589, jogira 1018, orvosira 414, bölcsészetre 399, mérnöki 232, kereskedői 155, katonai 323, alsóbb hivatalnoki 356, gazdaság 277, építész 31, gépészmérnök 65, erdész 87, vegyész 33, ipari pályára 32, bányász 26, egveb pályára 98 és pályát még nem választott 131.

Ezen számokból látjuk, hogy a középiskolai tanulóknak csak 15% jár a reáliskolába, a többi gimnáziumba. Ha a tanulók összegét a nyolc osztályra egyenlően elosztjuk, minden osztályra jut 7811 tanuló; tehát, ha mindegyik tanuló, ki a középiskolába beiratkozik, azt el is végezné, ennyien tennének érettségi vizsgálatot. Tényleg azonban csak 4378 szerez érettséget, a többi időközben elhagyja a középiskolát. Az érettséget tett tanulók közül 2220 (50%) megy oly pályára, melyen a latin nyelv tudása szükséges, mi azon tanulók összegének, kik vagy érettségi előtt, vagy utána elhagyják a középiskolát 28%-ja. Végeredményképpen tehát a középiskolai tanulóknak 85%-je tanulja a latin nyelvet és csak 28%-nak van arra szükség.

A kereskedelmi iskola, a helyett, hogy eltávolodna a középiskolától, ahhoz egyre közeledik, sőt már versenytársa is lett. Számuk egyre szaporodik, úgy hogy ezen a téren a nagy iparral és kereskedelemmel bíró Angliát is jóval túlszárnyaltuk. Hogy azután képez-e valódi kereskedő szakembereket s hogy végzett növendékei tényleg kereskedői pályára mennek-e, az más kérdés.

Amilyen növények a gazdasági, méhészeti, szőlő- és gyümölcsészeti, tejgazdasági, kosárfőző, slójd s egyéb tanfolyamok, épp annyira hiányát érezzük az ismeretterjesztő népies tan-

folyamoknak, az úgynevezett *népegyetemeknek*, melyekben Angolország és Amerika annyira előre vannak. Szemrehányással kell magunkat illetni, ha tekintjük ama intelligenciabeli különbséget, mi a kivándorló és visszavándorló honfitársaink között van. Mondhatjuk, hogy Amerika a mi népünknek valóságos iskola. (Amelyben megtanulja, hogy munkával — itthon is megtudott volna élni. — A szerk.)

Országunkban végig utazva sajnálattal tapasztaljuk, hogy gyári iparunk elmaradott, a füstölő kémények száma csekély. És ha tekintünk a gyárakba, rendesen arról győződünk meg, hogy a finomabb munkákat idegenek végzik. Ez hathatós bizonyítéka annak, hogy nem nevelünk szakembereket, *nincsenek szakiskoláink*. Még oly iparágak is, amelyek nálunk fejlettek, pl. a malom-ipar, cukor- és sörgyártás sem rendelkezik szakiskolákkal, holott azok megvannak oly államokban, melyek ezen iparágukban aránylag nem mutatnak fel annyit mint mi. Németország pl. lisztbevitelre szorul s mégis van neki malomipari szakiskolája. Végül, ha a jelenkor legfontosabb iparágát és kereskedelmi tényezőjét, az elektrotechnikát tekintjük, azt mondhatjuk, hogy az nálunk még csak most születetik meg. Modern elektrotechnikai szakiskolák felállítására még a jövő feladata.

(Folytatjuk.)

Vörös csütörtök.

Az egész ország munkássága tegnap az általános választói jog kivívásáért lépett sorompóba. Eddig csak kért, tegnap már követelt. Azt hisszük, hogy ennek meg lesz a következménye s a kormány az események kényszerítő hatása alatt megadja a népnek azt, a mitől eddig meg volt fosztva. Országszerte szünetelt tegnap a munka. Az üzletek, korcsmák mindenütt zárva s a nagy ipari telepek nyugalomban. A kikötőben csöndesen vesztelnek a hajók, nem zakatol a gőzdaru, nem zsákol a fakíno.

Mert neki is jog kell. Ő is polgára az államnak!

A tüntető felvonulás.

Fiumében impozáns módon tüntettek a munkások az általános választói jog érdekében. A munkások a Giardino pubblico előtti téren gyülekeztek és fél 9 órakor megindult a menet a város felé. A menetben, amely nyugodtan vonult végig a meghatározott útvonalon, körülbelül tizezer munkás vett részt. A Deák Korzón, a Szápary riván, Porto utcán és a Fiumarán áthaladva a tüntető menet a Scoglietto közelébe ért, ahonnan az új Castello utcán a kormányzói palotához értek. Onnan is rendben vonultak tovább a Zichy-térig.

A gyűlés.

Itt népgyűlést tartottak. Elsőnek a trieszti szocialisták kiküldöttje, *Tedeschi Amadeo* beszélt. A trieszti elvtársak üdvözlését és meleg rokonszenvét tolmácsolta, majd az általános titkos választói jogról beszélt, amely szerinte a kulturának, a művelődésnek az első feltétele: A hosszú beszédet a munkások folytonos tesszénylivánítása szakította félbe. *Tedeschi* után még többen olaszul és horvátul beszéltek s végül *Jambor Albert* magyarul beszélt az általános választói jogról.

A népgyűlés után a munkások csöndben szétszóróztak s egy részük a Fiumarán levő egyesületi helyiségbe mentek, ahol ülés volt, amelyen szintén az általános választói jogról folyt a szó.

Érdekes megemlíteni, hogy a tegnapi tüntető menetben a magyar szocialisták vezettek. Magyar felirat jelezte, hogy az általános választói jog éljen s „Jaj be magas” népdalra szocialista szöveget komponáltak. Csak úgy rezgett a korzón minden ablak a magyar dalamoktól.

A város képe.

A városban egész délelőtt és délután rendőrszolgálat cirkált. A szabad kikötőt a rendőrség tartotta elzárva s bejutni oda csak az tudott, akinek igazolványa volt. Az összes üzletek korcsmák és a legtöbb kávéház már a reggeli órákban zárva volt.

A szocialista munkások kis csoportokban jártak-keltek a városban s mindenütt nyugodtan viselkedtek.

Kezdődnek a zavargások.

Délután négy óra tájban kezdődtek meg a zavargások. A Fiumara mellől körülbelül hatszáz munkás közeledett a korzó felé, „Zivila Hrvatska!”, „Zivila Rieka Hrvatska!” kiáltásokkal. Ahol egy trafikot vagy boltot nyitva találtak, nyomban fölszóllították a tulajdonost, hogy rögtön zárjon be. A Molo utcában levő „Miramar” kávéházba behatoltak és széket, asztalt, tüveget, ami a kezük ügyébe akadt, összezúztak. Az Adamich-téren a Schenk-kávéház nyomban bezárult.

A kikergetett közönség.

Erre a tüntetők a szemben levő Central kávéházba hatoltak s az ott szórakozó s uzsonnázó közönséget felszóllították, hogy nyomban hagyják el a kávéházat, mert különben kilövellődik. A közönség sietve távozott a kávéházból, amelyet azután szintén bezártak.

Az üldözött rendőrök.

A tüntetők szétszórására végre kivonult a rendőrség, amely azonban tehetetlennek bizonyult az óriási tömeggel szemben. A rendőrök minden szándék nélkül jártak föl és alá a téren majd elindultak a Deák korzó felé. A tömeg utána s szinte úgy látszott, hogy a tömeg üldözi a rendőrséget. A Via Alessandrinán azonban visszafordultak a bátor autonómlegények és kardot rántva kardlapozni kezdte a tömeget, amely futva hátrált.

A kormányzót kifütyülik.

A kormányzót, aki automobiljában a Piazza Scarpán haladt, kifütyülték. A kormányzó erre megállt s megkérdezte, hogy mit akarnak. A munkások azt felelték, hogy holnap kocsi-kázzék. A kormányzó tovább hajtatott.

A katonaság.

Öt óra tájban kivezényelték a katonaságot, amely a Zicy-teret és a Municipio-utcát zárta el s a városháza és a rendőrség védelmére szolgált. Egy másik század katona a Scarpa-téren állott készen.

Harminc revolverlövés.

A Deák-korzón a rendőrség le akart tartóztatni egy tüntetőt.

Ez azonban ellenszegült s a rendőrt a falhoz támasztotta. A rendőr erre revolvert rántott és a levegőbe lövte. A tömeg erre körülbelül harminc revolverlövést tett. Sebesülés nem történt. A tüntetőket egy szakasz rendőr verte szét.

Kisebbs tüntetések.

Kisebbs tüntetések még több helyütt voltak, de este 9 óra után már megtisztult az utca s a három század katonaság visszatért a kaszárnyába.

Az est folyamán *Nákó Sándor* gróf kormányzó megjelent a rendőrségen s érdeklődött az események iránt.

A végrehajtóbizottság nyilatkozik.

A fiumei szocialisták végrehajtó bizott-

sága nyilatkozatot tett közzé, amelyben kijelenti, hogy a tegnapi tüntetések elemeivel nem azonosítják magukat és azokat elítélik.

Budapest.

Budapestben és az ország minden részében nagy tüntető felvonulások voltak. Jelentéseinket itt adjuk:

Budapest, okt. 10.

A képviselőház ülése előtt háromnegyed 11 órakor érkezett a szocialisták 33 tagból álló deputációja, amelyben a szocialdemokrata párt egy asszony tagja is képviselve volt. Az elnök fogadótermét nyomban megnyitották a számukra s a deputáción kívül a függetlenségi párt egy nagy csoportja is bevonult a terembe. Mikor *Justh Gyula* a terembe lépett, teljes csönd lett és *Pető Sándor* dr. országgyűlési képviselő kilépett a küldöttek sorából ezekkel a szavakkal: „Excellenciád engedje meg, hogy a küldöttség szónokát, *Garbai* pártitkárát bemutassam.” Erre *Garbai* megkezdte beszédét. Elmondotta, hogy a szervezett szocialdemokrata munkások nevében jöttek ide, hogy az *általános, titkos, községenkénti* választói jogot követeljék. Azután a nehéz megélhetési viszonyokat festette s bizonyította, hogy nálunk nagyon sok a tennivaló a kormány részéről s hogy a bajok orvoslást nyerjenek, elsősorban is más parlament szükséges, mert a mai nem teljesíti kötelességét.

Justh elnök válaszában kijelentette, hogy a memorandumot a parlament elé fogja terjeszteni. Majd tiltakozott *Garbai* ami állítása ellen, hogy a mostani parlament nem teljesíti a kötelességét. Aki — ugymond — a képviselőház működését figyelemmel kíséri és aki elfogulatlanul, nem az osztályérdekek szempontjából ítél, el fogja ismerni, hogy a parlament a nép minden rétegének az érdekeit egyformán a szívében viseli. Itt különböző közbeszólások zavarták meg az elnök beszédét, aki nyomban, mikor befejezte beszédét, távozott a teremből. A szocialista deputációból pedig felhangzottak az ilyen megjegyzések:

— Így szabad a nép küldötteivel beszélni. Ez a hang jellemzi azt az osztályparlamentet.

A függetlenségi párt ifjabb tagjai és a deputáció között szóváltás keletkezett. Somogyi *Bokányival* veszekedett. Nagy György így kiáltott a szocialisták felé.

— Tiltakozunk az ilyen terrorizmus ellen.

A heves vitának *Pető* képviselő vetett véget, aki garanciát vállalt arra, hogy a fogadás rendben fog lefolyni.

Ezután a keresztényszocialisták küldöttsége jelent meg a ház elnöke előtt. A szónok bizalmát fejezte ki a parlament iránt.

A parlament előtt rendőrkordon volt és a térre torkoló utcák el voltak zárva és csakis igazolvánnyal lehetett a térre jutni, amelyek egyuttal belépőjegyük szolgálták a parlamentbe.

Kilenc órakor beszüntették a villamos vasut forgalmát. A parlamentben már a korai délelőtti órákban élénkség uralkodott. Tizenkét órakor a Ház rövid ülést tartott. *Mezőfi Vilmos* sürgős interpellációt jelentett be az általános titkos választói jog dögában, de a Ház szavazás utján nagy többséggel a sürgős interpelláció benyújtását nem engedte meg.

Justh elnök üdvözölte a házat s isten áldását kérte működésére. Majd *Wekerle* miniszterelnök benyújtotta a királyi kéziratot, amely a jelen ülésnek bezárásáról és az új megnyitásáról szólt.

A fiumei kikötő.

Sok milliót ölt a magyar állam a fiumei kikötőbe. A milliók nem veszték volna kárba, sőt talán rég gyümölcsözönnének, ha értenék ahhoz, hogy mi módon kell valamit gyümölcsöztetni. A fiumei kikötő azonban mai művelésében nem felel meg a hivatásának. Először is szűk. Alig képes egy nagyobb hajó befogadására. Azután meg a szabad kikötő keskeny rivái, a hiányos raktárak is nagyban gátolják a fiumei forgalom továbbfejlesztését.

Az idej nagy szénforgalom sok tanulsággal szolgálhatna. A hajóknak napokig kellekint a nyílt tengeren vesztelnie, mert a kikötőben nem kaptak helyet a kikötéshez. Természetesen a vállalkozók nyílták ezt meg, mert azért vesztelnek a hajó, hogy pönálát fizesse a gazdájának. Tegyük fel, hogy a szén-

forgalom helyett hirtelen föllendül a magyar árunak kivitele és behozatala s a magyar és idegen áruk egész garmadája lep el bennünket. Mit teszünk akkor? Hova tesszük a sok árut? A hatalmas raktárak épülnek ugyan, de ki tudja mikor készülnek el. Azután meg a kikötői berendezések botránnyosan rosszak, a kikötői biztonságáról pedig éppenséggel nem lehet szó. A rendészeti szolgálatot ez idő szerint a fumei autonómrendőrség végzi. De ne gondoljuk, hogy ingyen. Az államvasutak horribilis összeget fizetnek a gyatra szolgálatért. S ennek fejében nemcsak éjszaka, hanem fényes nappal lopnak a közveszélyes elemek. Ezen a bajon sürgősen segíteni kell, mert ebből nemcsak hogy nagy kárunk van a vállalkozó cégeknek, hanem diszkreditáló dolog a magyar kikötővárosra.

Az autonómrendőrséget váltsák fel a szabad kikötőben állami rendőrséggel, avagy ha sörgözen életbeléptetik a határrendőrséget, akkor annak egyik része végezze ott a szolgálatot. A mai állapot semi körülmények között sem tartható fenn, s azt mielőbb orvosolni kell.

A kikötői berendezéseket pedig ezuttal nem bíráljuk, mert ilyenek alig vannak. Biztatásul azonban tudomásul vesszük; hogy egy szakbizottság most járja az európai kikötőket, hogy a legmodernebb kikötői intézményeket tanulmányozza és a fumei kikötő berendezéseire vonatkozó terveket előkészítse.

Hogy mikor valósulnak meg ezután azok a tervek, azt bajos most megállapítani. Annyi azonban bizonyos, hogy nagyon sokára. Hiszen már megszokhattuk, hogy a kormány akkor cselekszik itten, ha ég a corpus separatum talpa.

UJDONSÁGOK.

— **A polgármester beiktatása.** *Bellen* András dr. alpolgármester meghívót küldött szét a rappresentanza tagjainak, amelyben tudatja velük, hogy a városi képviselőtestület e hó 13-án délelőtt fél 12 órakor tartja legközelebbi ülését, amelyen *Vio Ferenc* dr. polgármester ünnepi beiktatása fog lefolyni.

— **Fiume forgalma.** Fiume állomás 1907. évi augusztusi forgalma az előző évi augusztusi forgalommal szemben ismét tetemesen (1536 kocsi) növekedett. A növekedésből a behozatali forgalomra esik vasuton feladott árukkal 1449 kocsi, a kiviteli forgalomra vasuton Fiuméba érkezett áruknál pedig 87 kocsi esik. A behozatali forgalom nagymérvű növekedése a mind nagyobb kőszénbehozatalra vezetendő vizsgálata, melyből e hóban 2164 kocsi hozatott be. E mennyiségből a m. kir. államvasutak önkezelési céljaira 2074 kocsi szolgált. — Nagyobb csökkenés észlelhető a foszphatnál (—485 kocsi) és chilisáletromnál (—214 kocsi). A kivitelben árpánál ugyan nagyobb (463 kocsi) csökkenés mutatkozik, búzánál 25 kocsi és egyéb gabonaféléknél pedig 295 kocsi növekedés észlelhető. Nagyobb növekedés mutatkozik még haszonnánál 178 kocsi, dongánál 172 kocsi és cukornál 119 kocsi; viszont nagyobb mérvben csökkent az őrlémények 145 kocsi és kőolaj 111 kocsi kivitele.

— **Husfogyasztási szövetkezet.** A vasutasok országos szövetségének fumei fogyasztási szövetkezete most azon fáradozik, hogy husfogyasztási szövetkezetet létesítsen, amelyben olcsó és jó húst fognak árúsítani. A szövetkezet az alábbi felhívást bocsátotta ki: Szövetkezetünknek az a törekvése, hogy tagjai számára megélhetést minél olcsóbbá tegye, mindenki előtt ismeretes. Ezt a célt szem előtt tartva, az eddig is oly fényesen bevált és immár nélkülözhetetlen fogyasztási szövetkezetünk újabb egy *husáruda* felállításán fáradozik, hogy a tagok részére jó minőségű izléses és tisztán kezelt olcsó húst árúsítson. Mostamint eme törekvésünk nemsokára a megvalósulás stádiumába jut, mintegy tájékoztató jelleggel tagtársainkat, hogy legkésőbb folyó hó 10-éig nyilatkozzanak írásban arról, hogy hány kilogramm a heti hús szükségletük. Bizonyosak vagyunk abban, hogy a mindnyájunkat egyaránt érdeklő vállalkozási tagtársaink me támogni fogják. A fumei máv. fog. sz. szövetkezet igazgatója.

— **Olyan törekvés** föltétlenül megérdemli támogatásunkat, hol arról van szó, hogy a gazda minél magassabb árak mellett értékesítse terményeit. Gazdálkodó olva-

sóinknak tehát ezuttal is tudtára adjuk, hogy *Mauthner* Ödön magnagykereskedése Budapesten a nyáron kezdett akcióját folytatja, t. i. a természetből arankamentes lóhere és lucerna magért nemcsak a napiárnál, hanem egyáltalán az itt nálunk elérhető árnál is lényegesen magasabb árakat fizet. Helyénvalónak tartjuk tehát a gazdákat emlékeztetni, tudassák a *Mauthner-céggel*, még pedig minta meiléklésével, ha arankamentes lóhere, vagy lucernamag felett rendelkeznek.

TÁVIRAT. TELEFON.

A képviselőház ülése.

BUDAPEST, okt. 11. A képviselőház ma délelőtt *Justh* Gyula elnöklésével rövid ülést tartott. Az elnök pontban 12 órakor nyitotta meg az ülést. *Wekerle* Sándor miniszterelnök előterjesztette a királyi kéziratot az első ülészak berekesztéséről és a második megnyitásáról. *Ráth* Endre felolvassa a kéziratot, amelyet a Ház tudomásul vesz. Javasolja, hogy holnap a ház tartson ülést és válasza meg a második ülészakra a Ház tisztviselőit.

A főrendiház ülése.

BUDAPEST, okt. 11. A főrendiház ma délelőtt *Desseffy* gróf elnöklésével ülést tartott, amelyen az első ülészak berekesztésétől és a második megnyitásáról szóló királyi kéziratot olvasták fel. Ezen *Ambrózy* István báró szólal föl a kiegyezésről kezd beszélni és hangoztatja, hogy bár az nem teljesen jó, mégis üdvözlő a kormányt annak megkötéseért. Az elnök figyelmeztette a szónokot, hogy csak formális ülés van s ilyen fölszólalásoknak nincs helye. *Ambrózy* báró erre abbahagyja beszédét.

A király jobban van.

BÉCS, okt. 11. *Schönbrunn*ból érkezett jelentés szerint a király állapotában javulás állott be. Az étvágya megjött, de azért még mindig fáradt és lehangolt.

Betörő tanító.

SZEGZÁRD, okt. 11. Récei Rezső tanító betört a plébános szobájába és a pénzt elrabolta. A csendőrök a betörő tanítót letartóztatták.

Felölös szerkesztő: *Murai Jenő.*

Szerkesztő: *Korcsmáros Pándor.*

Kiadótulajdonos:

„A TENGERPART” lapkiadó vállalat.

ÉRTESÍTÉS.

Értesítem igen tisztelt vendégeimet és a n. é. közönséget, hogy nagyobb szabásu átalakítás miatt vendéglői helyiségemet e hó 10-én, csütörtökön és 11-én, pénteken

ZÁRVA TARTOM.

Törzsvendégeim részére délelőtt és este bejárat a kis ajtón.

Tisztelettel

HIRTH PÁL.

MAGYAR VENDÉGLŐ.

Stenografia - Gyorsírás!

Van szerencsém b. tudomására hozni mindazoknak, kik a gyorsírás iránt érdeklődnek (különösen diákoknak), hogy egy magyar gyorsírói kör megalapítása érdekében sziveskedjenek címöket velem tudatni. *Kovács Theodor*, a budapesti magyar gyorsírói kör rendes tagja. — Via Operai 22.

WEISS M.
NAGY ÁRUTERMEI
FIUME, Corso II.

Az őszi és téli idényre

óriási készleteink érkeztek minden osztályban. Minthogy a legjelentékenyebb gyárak készítményeinek kizárólagos elárúsítása cégünknek van fentartva és tekintettel ama óriási mennyiségekre, melyeket triestzi házunkkal egyetemben vásárolunk, módunkban van a legjobb minőségeket a legmérsékeltebb árakon ajánlani.

Selyem- és gyapju-

szövetek.

Brünni szövetek divatos színek, 120 cm. magas 60 krajczár.

Cheviotte nagy választékban 55 krajczártól feljebb.

Igen szép kamarn szövetek, divatos színek 65 krajczártól 4 frt 50-ig.

Angol szövetujdonságok 78 krajczártól feljebb.

Szőnyegek és butor-

szövetek.

Szővetfüggönyök (pároneknt draperiával) 1 frt 10-től 36 frtig.

Legfinomabb axminster szalonszőnyegek 200+300 22 frt 50 kr.

Valódi argaman szőnyegek 200 x 300 (míg a készlet tart) 42 frt.

Szirmaszőnyeg-utánzatok 200 x 300 6 frt 90 kr.

Futószőnyegek a legnagyobb választékban méterje 20, 28, 38, 50 krajczár, egészen 4 frt 50-ig.

Alkalmi vétel: Himzett plus-asztalterítők 7 frt 50 kr.

Barchendek.

Velour flanellette, garantált színek, óriási választékban méterje 25 krajczár.

Flanel-barchend blúzoknak, elsőrendű minőség, sötét színek, 25 kr.

Gyapju flanel, gyönyörű minták méterje 42 és 65 krajczár.

Ezenkívül legfinomabb csikos és koczkás barchendek ruháknak, valamint barchend-piqué.

Ajánlunk ezenkívül a legelső magyar és osztrák gyárakból fehérnemű-vásznakat és asztali készleteket.

Pamut és lenvászon.

Saját kezelésű chiffonok, tengeri ló védjeggyel, egy 10 méteres vég 2 frt.20, 2 frt.70 és feljebb.

Kávékészlet (1 asztalterítő s 6 szalvétát) ajour-szellel 3 frt 40 kr.

Lepedővászon, dupla magasság, varrás nélkül 60, 75, 100 kr. s feljebb.

Ezer vég ingvászon tengeri ló védjeggyel, egy 23 méteres vég frt 6.40.

Alkalmi vétel: Tapestry futószőnyegek gyapjuból, méterje 1 frt 35 kr.

Női- és férfi-fehér-

nemű.

Egy nagy tétel chiffonnőing 1 frt.

Finom chiffon női alsószoknyák, gazdag himzéssel 1 frt 25 kr.

Menyasszonyi kelengyék jutányos áron készíttetnek ki.

Chiffon férfiingek, jó minőség 1 frt 70 kr.

Fehér férfi-hálóingek legfinomabb kretónból 1 70 kr.

Téli trikók.

Bolyhos trikotingek férfiaknak drbjá 75, 90 kr, 1 frt 30 és feljebb.

Bolyhos trikotingek férfiaknak darabja 85 kr., 1 frt és feljebb.

Férfi- és női trikotingek, kiváló jók 65, 75 kr. és feljebb.

Fekete és színes női harisnyák 35 krtól feljebb.

Ezenkívül a legjobb minőségű tiszta gyapjutrikók, harisnyák, fűzőedzők, file d'Écot cikke s legfinomabb selyemtrikók.

Rendkívüli választék csipkékben, himzéseken, csipkeszővetekben és valamennyi díszáruban. Gyönyörű női blúz-ujdonságok, női konfekciók, kötének nők és gyermekeknek és a legválasztékosabb fehérneműk gyermekeknek.

WEISS M.

NAGY ÁRUTERMEI

TRIEST, Corso 9. FIUME, Corso II. BÉCS, I. Gönzagasse 14.

Szabott árak! Szabott árak!

